Ministerie van Financiën

TER BESLISSING
Aan
de minister

Akkoord
JCW 22/4

Generale Thesaurie
Directie Financiële Markten

Persoonsgegevens

nota

Reactie op rapport Instituut voor Publieke Economie
"Naar een Europese Kapitaalmarktunie"

Datum
11 april 2024

Notanummer
2024-0000227182

Bijlagen
1. Kamerbrief
2. Commissieverzoek
3. Rapport

Aanleiding

De vaste commissie Financiën van de Tweede Kamer heeft u verzocht om een schriftelijke reactie op het rapport "Naar een Europese kapitaalmarktunie" (bijlage 2 en 3). Dit rapport is op verzoek van de Kamer opgesteld door denktank Instituut voor Publieke Economie (IPE), ter uitvoering van de motie van de leden Slootweg en Grinwis.

Beslispunten

1. Indien u instemt met de inhoud van de reactie, graag uw akkoord op verzending en het verzoek de brief te ondertekenen (bijlage 1).
2. Graag uw akkoord voor het openbaar maken van de nu voorliggende nota, conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's.

Kernpunten

- In de brief wordt ingegaan op de inzichten uit het rapport van het IPE over het belang van de kapitaalmarktunie, de barrières voor ontwikkeling hiervan en de aanbevelingen.
- U erkent het belang van een sterke kapitaalmarktunie voor Nederlandse huishoudens, bedrijven en de economie. U deelt ook de constatering van de onderzoekers dat de doelstellingen van de twee actieplannen van de Europese Commissie nog niet zijn behaald. In de brief wordt toegelicht dat deze noties ook door het kabinet zijn opgenomen in zijn visiedocument over de toekomstige ontwikkeling van de kapitaalmarktunie.
- Ten aanzien van de aanbeveling dat er een Europees plan met duidelijke doelen moet komen, wordt toegelicht dat met de verklaring van de Eurogroep de eerste stap hiertoe is gezet en de aanstaande Europese Commissie gehoor kan geven aan de oproep van de Eurogroep in haar werkprogramma.
- In reactie op het advies dat Nederland zijn prioriteiten moet bepalen, ook gelet op nationale uitdagingen en knelpunten, wordt in de brief verwezen naar het Nederlandse visiedocument. Ook wordt toegelicht dat u graag met de Kamer in gesprek blijft over maatregelen die we nationaal kunnen treffen om de kapitaalmarkt te verbeteren. Hierbij wordt verwezen naar het IBO bedrijfsfinanciering dat momenteel wordt uitgevoerd.
- Tot slot stelt u het eens te zijn met de aanbeveling dat Nederland een voortrekkersrol moet (blijven) nemen in de EU. In de brief wordt gereflecteerd op uw inzet bij de Eurogroep-verklaring en de recente Commissiedebatten hierover. De brief sluit af met een open uitnodiging om over deze

aanbevelingen en de aanjagende rol van Nederland met de Kamer in gesprek te blijven.

Toelichting

Samenvatting rapport

- Het IPE licht toe dat integratie en ontwikkeling van Europese kapitaalmarkten belangrijk zijn voor groei en stabiliteit. Kapitaalmarkten functioneren niet optimaal in de EU; ze zijn gefragmenteerd en klein. Hierdoor zijn er hogere kosten voor zowel aanbieders als vragers. Kapitaalmarkten kunnen financiële stabiliteit vergroten d.m.v. het groeipotentieel van het aanbod van durfkapitaal. Studies tonen aan dat hoe groter de afhankelijkheid van bankfinancieringen is, hoe gevoeliger de economie is voor een financiële crisis. Beter geïntegreerde kapitaalmarkten zijn belangrijk om te voorzien in de financieringsbehoefte van de duurzame en digitale transitie.
- De onderzoekers stellen dat Nederland baat heeft bij een beter functionerende kapitaalmarkt. Het helpt huishoudens omdat rendement op spaargeld zou kunnen toenemen en investeringsmogelijkheden en rendementskansen van pensioenfondsen vergroot worden. Het helpt bedrijven in de vorm van lagere kapitaalkosten en mogelijkheden tot uitbreiding naar andere lidstaten.
- Het IPE stelt dat de Europese beleidsagenda voor de kapitaalmarktunie tekortschiet. Ontwikkeling van de kapitaalmarktunie is een langetermijnproces door alle (f)actoren die erbij komen kijken. Van de twee actieplannen is de laatste het meest ambitieus. Echter, de actieplannen zijn nog niet ambitieus genoeg. Er ontbreken maatregelen in de plannen die de unie verder zouden kunnen helpen. Met name landen met minder ontwikkelde kapitaalmarkten boeken daarom minder vooruitgang. Er moeten daarom stappen worden genomen op het gebied van integratie en verdieping.
- Het rapport schetst verschillende barrières bij verdere integratie en ontwikkeling van kapitaalmarkten. Lidstaten belemmeren volgens het IPE de ontwikkeling en integratie van kapitaalmarkten doordat ze bijvoorbeeld controle willen houden over toezichthouders of als ze bepaalde nationale wetgeving niet willen harmoniseren. Hiertegen heeft de Commissie weinig formele instrumenten. De Commissie geeft daarnaast te weinig richting aan lidstaten; haar actieplannen zijn te vaag en de vele doelstellingen wekken te hoge verwachtingen. De Commissie moet duidelijker zijn in haar doelen om lidstaten over nationale belangen heen te laten stappen. Ook ontbreekt het gevoel van noodzaak en momentum.
- Het IPE stelt dat Nederland positie moet bepalen. Lidstaten moeten de langetermijnvoordelen van kapitaalmarkten kunnen inzien. Dit vergt veel overtuigingskracht, want sommige lidstaten zullen mogelijk belangrijke instituties zien verdwijnen. Verdere stappen vergen commitment van lidstaten. Nederland zou volgens het rapport doelen en prioriteiten moeten stellen voor de kapitaalmarktunie en onderzoeken waar de eigen kapitaalmarkt verbeterd kan worden. Nederland moet ook een voortrekkersrol nemen als land met een goed ontwikkelde kapitaalmarkt, bijvoorbeeld door het initiëren van een kopgroep, of aansturen op een sterkere rol van de Commissie.

Communicatie

Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context
In de afgelopen commissiedebatten Ecofinraad/Eurogroep is de kapitaalmarktunie uitgebreid aan bod gekomen. Voorafgaand aan het commissiedebat van 7 maart jl. vond een technische briefing plaats met de auteurs van het rapport. Kamerleden uitten in de commissiedebatten zorgen over de behaalde voortgang en stelden vragen over de concrete stappen die nu gezet worden.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.